

Huhtikuun 7. päivä

Minun ei pitänyt palata talvella Kakskiertoon, ei kuukausiksi eikä huonojen uutisten siivittämänä, mutta niin vain huomasin pakanneeni tavarat ja päätyneeni lapsuudenkesien maisemiin.

Ajoin kylän silmukkatien oikeanpuoleiselle haaralle, joka mutkitteli harjumaiseman läpi. Reitti kulki terhakoiden männynrunkojen välissä puolisen kilometriä, kunnes oli koukattava piskuiselle traktoritielle. Hetken päästä olinkin kääntöpaikalla järven itärannan poukamassa. Yöjärven lumenpeittoinen selkä näkyi kivenheiton päässä.

Kääntöpaikka oli aurattu. Nousin autosta ja potkaisin ison jääkokkareen syrjään. Aukaisin peräkontin ja nostin repun selkään. Kantamus oli painava, mukana oli monen päivän tavarat.

Taivuttelin lumen saartamaa rantaruovikkoa syrjään. Korret napsahtelivat poikki. Aurinko paistoi, valo hei-

jastui silmiin kivuliaasti. Lumi oli pehmeää puuteria, mutta alla kannatteli jäätynyt kerros. Maiharit upposivat lumeen nilkkoja myöten. Lumi kohahti jokaisella askeleella, ja minun tuli hiki.

Kakskierron saari näkyi pohjoisessa noin kilometrin päässä. Sen taakse jäivät Loimusaari ja sitäkin pienempi Kaksonen, joiden vieressä vedestä kohosivat rantakalliot, Kaikukallioksi kutsuttu paikka, jossa juhannuksena poltettiin kokko. Siellä täällä mutkitteli pilkkijöiden jättämiä polkuja ja kekoja. Joku sunnuntaihihtäjä oli kävellyt suksilla rannanmyötäisesti.

Tällä puolen järveä ei ollut talvitietä, vaan Mannun syvänteeksi kutsuttu heikkopaikka, jota vanhastaan varottiin. Syvänteellä oli huono maine: sen lähistölle laskeva joki teki virtauksista oikukkaita eikä jään kestävyydestä syksyisin ja keväisin ollut takeita. Mannusta puhuttiin paljon muutakin, ulkopuolisille vitsiä vääntäen, mutta paikallisten seurueissa tosissaan, jopa peläten. Mannun syvänte otti henkiä.

Teeri kukersi kuusikossa. Eiran mukaan sen soidinmeno tiesi lumisadetta.

Askel askeleelta Kakskierto kasvoi kokoa. Saari sijaitsi idässä olevan Vihainperän ja lännessä olevan Löhön kylän rajalla, eikä oikein tiedetty, kumpaan se kuului. Saaren kymmenestä hehtaarista suurin osa oli kuusikkoa ja männikköä. Länsipäässä nökötti mäennyppylä, jonka päälle mökki ja ulkorakennukset oli rakennettu ennen ensimmäistä maailmansotaa. Mökin edustalla vedestä nousi viisimetrinen kalliojyrkänte. Muita rakennuksia uudempi tähtitorni kohosi nyppylältä kaiken yläpuolelle, sen kärki erottui piikkinä harmaata taivasta vasten.

Kun saavuin saaren tuntumaan, tähtitornin päältä le-

hahti lentoon lauma mustia lintuja. Korppeja. Saarella asiat olivat aina ratkenneet, joko hyvään tai pahaan.

Pysähdyin rannalle tuulen kasaamien lumidyynien eteen.

Voisin vielä kääntyä takaisin, palata autolle ja hurauttaa etelään. En ollut vuokrannut asuntoani eteenpäin, vaikka olin sitäkin harkinnut. Mutta olin jo tullut tänne saakka, kahlannut lumen läpi kuten monina talvina olin kuvitellut, silloin kun olin haikaillut tekeväni elämänmuutoksen ja ajatellut aloittavani maalla kaiken alusta. Aina olin kuitenkin luopunut suunnitelmistani. Nyt Eiran sairaus pakotti minut kohtaamaan menetetyt unelman.

Tuvan piipusta nousi savua, mutta rakennuksen ympärillä tai edustalla ei ollut tuoreita jälkiä. Niin kuin siellä ei olisi kävelty päiviin. Kahlasin pääovelle ja koputin. Vastausta ei kuulunut. Vetäisin ovesta, mutta se oli salvattu sisäpuolelta. Ikkunasta näkyi valoa vaan ei Eiraa.

Kiersin päätyyn kyökin puolelle. Sen ovi nytkähti hassusti väärään suuntaan, sisäänpäin. Junttasin edestakaisin, kunnes lattialle kasatut roskapussit työntyivät oven tieltä. Tömistin jalat lumesta puhtaaksi, ennen kuin astuin pikkueteiseen ja välioven kautta keittiöön. Kasvoille leyhähti voimakas virtsan haju.

Pöydällä ja lattialla lojui säkkejä, laatikoita ja nyssäköitä. Kun napsautin valon päälle, ruokapöydällä rasahti ja hiiri luikahti nurkkaan senkin taakse. Korissa paahtoleipä kasvatti sinistä homekarvaa.

Ovi tupaan oli suljettu. Koputin, ennen kuin aukaisin sisäoven.

Leivinuunissa räiskyi kelpo tuli, mutta silti tuvassa oli kalseaa. Huonekalujen järjestys oli muuttunut sitten edelliskäyntini. Ruokapöytä oli siirretty kyökin lähelle

pimentoon ja työnnetty toisesta laidasta kiinni seinään, sänky eteläpäättyyn ikkunoiden alle. Sängyn vieressä nökötti pieni pöytä, sen päällä tuhkakuppi täynnä natsoja.

Eira oli nukahtanut sänkyynsä istuvaan asentoon. Silmälasit lepäsivät nenänvarrella, sylissä oleva romaani retkotti aukinaisena. Täti oli kuin elävä muumio, posket lommolla, iho vetäytynyt niin että terävä leuka korostui. Aukinaisesta suusta kuului kuorsausta. Pitkät harmaat hiukset, jotka olivat yhä elinvoimaiset, aaltoilivat aukinaisina rinnuksille saakka.

Täti havahtui ja aukaisi silmänsä. Hän tarkensi hetken katsettaan, kunnes äkkäsi minut.

– Kas, Tapanihan se siinä, Eira sanoi yllättyneenä. Äänessä sentään oli läsnä sama voimakas tahto kuin ennen.

– Sait kai tekstiviestin? Laitoin sen eilen, mutta et vastannut.

– Sain, sain.

Silmäilni ympärilleni. Tekemistä olisi paljon, mutta selkeintä olisi vain aloittaa isoimmista asioista.

– Jään tänne nyt ainakin viikoksi tai pariksi.

– Onpas työläisillä nykyään pitkät talvilomat.

– Ihan sinua tulin auttamaan.

– Kaisa kyllä kävi viime kuussa siivoamassa, Eira mumi. – En ole löytänyt osoitekirjaa sen koommin. Otti varmaan itselleen.

Täti kaivoi pöydällä olevasta askista tupakan, sytytti sen vapisevin käsin ja veti henkoset. Savu kiemurteli huoneeseen ja jäi katonrajaan ohueksi yläpilveksi.

– Kukas tänne on postit tuonut? Ja ruuat? Unskan Jussi varmaankin?

Eira myönteli. – Kirjeet on menneet Jussille, se tuo

sitten kun ehtii. Ja ruokaa samalla, mitä nyt tarvitsee. Lehtä en ole tilannut vuosiin. Ja laskut on suoraveloituksessa. Hätäkös tässä matalassa kaivossa.

– No sitten kaikki on reilassa.

Palasin pihamaalle ja kaivoin sähköpiipun esille. Vedin syvät henkoset, pilvi pölähti pakkasilmaan. Sydän jyskytti, vaikka en ollut hengästynyt.

Kahlasin hangen läpi rakennukselta toiselle ja tarkistin tilanteen. Talon katto oli päällisin puolin kunnossa, ei näkyviä katastrofeja. Liiterin polttopuut riittäisivät loppukevääksi. Lumet pitäisi luoda pois kulkureiteiltä ja pudottaa katolta. Muista rakennelmista löytyi nikkaroitavaa ja korjattavaa, puuttuvia ikkunapeltejä, romahtaneita räystäitä ja homehtuneita lautoja. Aittarakennuksen katto kannattaisi ensi tilassa uusia ja lahosta kärsivä alahirsi vaihtaa.

Olisi paljon tekemistä, mutta myös mahdollisuus toteuttaa mielihalujaan, kun nyt kerran olin tänne saakka tullut. Niin monena kesänä olin luvannut itselleni, että joku syksy jäisin mökille tai joku talvi ottaisin kunnan loman, mutta koskaan siihen ei jäänyt aikaa. Viittäkymppiä lähestyvällä Tapanilla oli kiireitä ihan yhtä lailla kuin vastavalmistuneella Tapanilla, tekosyyt oli vain nimetty eri termeillä.

Nyt olin kuitenkin saassa. Vanha tuttu innostus heräsi minussa, kun katselin tähtitornia. Muistan, kun isä ja setä olivat rakentaneet sitä, olin ollut kymmenvuotias ja juossut rannalla ja metsässä serkkuni Niilon kanssa. Yöjärven vesi oli ollut kirkasta, sen aalloissa uivat kalat oli nähnyt selkeästi, tarvitsi vain seisoa rantakivellä ja katsoa kalojen liikettä. Olin hyppinyt kiveltä toiselle ja kuunnellut taukoamatonta vasaran naputtelua ja kirosa-

nojen virtaa. Isä ja setä olivat jatkuvassa sanaharkassa, mutta rakennus kohosi, joko siitä manailusta huolimatta tai sen ansiosta.

Harkot oli tuotu jään yli rakentamista edeltävänä talvena. Tornia oli rakennettu kuin kirkkoa tai luksusomakotitaloa: huolella jokaista työvaihetta pohtien ja tarkoin mitaten ja harkiten. Isä ja setä istuivat monena iltana mökin pöydän ääressä väittelemässä siitä, miten lauta pitäisi sahata jiiriin, miten ristimitta olisi varmasti mitattu oikein ja kuinka millinkin kokoinen heitto kertautuisi, kun päästäisiin viimeisiin työvaiheisiin.

Torni edistyi hitaasti, se ei ollut suinkaan yhden kesän urakka, mutta kaikki tapahtunut puuroutui mielessäni yhdeksi päättymättömäksi heinäkuuksi.

Jaksoimme Niilon kanssa seurata miesten touhua hetken, sitten karkasimme leikkimään intiaaneja. Saaren toisella reunalla oli kettukiviksi kutsuttu kiviröykkiö, jota ympäröi korkeiden saniaisten muodostama niitty. Sinne teimme puusta veistetyillä macheteilla polkuja ja pesiä, väijymispisteitä ja aarrekätköjä. Kohdassa, jossa horsmat loppuivat ja maa muuttui kosteammaksi, oli mahdollisuus piiloutua saniaisten joukkoon ja väijyä viidakossa liikkuvaa sissiarmeijaa.

Kun väsymys ja nälkä muistuttivat itsestään, palasimme vaatteet märkinä ja kaikkemme antaneina syömään Eiran tekemiä herkkuja. Jälkiruuaksi oli aina lettuja ja mansikkahilloa. Äiditkin olivat viettäneet kesälomaa saarella, mutta heidän kuvansa olivat jo muistoista haalistuneet. Kaksikierto oli Eiran omistuksessa, mutta isällä ja Veikko-sedällä oli oikeus pitää sitä kesäpaikkanaan.

Muistot puristivat rintaa. Niiloa, sitä vanhaa Niiloa oli ikävä. Isän kanssa ei ollut enää mitään puhuttavaa, ei

edes tähdistä. Äitiä näki kerran vuodessa. Eira teki kuolemaa.

Palasin mökkiin ja tartuin toimeen. Sisältäni nousi myrskyn lailla raivo, joka sai unohtamaan ajan. Viime kesänä, kun olin pistäytynyt saarella viikonloppureissulla, mökki oli ollut järjestyksessä ja huolto kylältä pelannut moitteetta. Ei olisi tullut kuuloonkaan, että kyökki olisi sotkussa ja tupa kuin kylmähorna. Itse en ollut järjestyksestä tarkka, mutta äiti olisi saanut paskahalvauksen. Täti oli mennyt lyhyessä ajassa huonoon kuntoon, mutta ehkä suorilta jaloilta lähteminen oli ihmisille armeliainta. Tunsin pistoksen: Unskan Jussi, joka minut oli soittanut hätiin, tuntui tietävän Eiran kunnosta ja asioista paljon enemmän kuin minä, joka sentään olin sukua.

Heitin keittiöstä pois kaiken, mikä ei ollut kuivaruo-kaa. Jääkaapista löytyi harmaata, pakettiin unohtunutta jauhelihaa ja kuivettuneita hillomunkkeja. Piripintaan täytetyn laskiämpärin tyhjensin kompostiin. Kaikki pahvit, lehdet ja muoviroskat sulloin poltettavien koriin.

– Mitä sinä Tapani siellä pois heität, vielä niitä voi käyttää, Eira raakkui väliin. Hän oleili tyynyillään kuin laiskiainen, asentokaan ei ollut muuttunut, saati että hän olisi alkanut keittää vieraalle kahvia niin kuin aina ennen.

Mätää ruokia, saatana, kuka niitä tarvitsi!

– Maidosta voisi paistaa vielä pannukakkuja, Eira jupisi.

Johan semmoisesta saisi vatsakatarrin!

Kannoin huushollin vakat täyteen puita. Keittiön hella ei vetänyt millään. Savu puski lieden vetoraoista tupaan. Jos olisi ollut palohälytin, se olisi parkunut.

– Lämmitä sitä luukkua, Eira komensi ja yskäisi perään. – Enovainaan tekele, sen mielestä täydellinen uuni mutta kyllä on tekijänsä kaltainen väkkärä.

Aukaisin alaluukun ja lämmitin hormia paperitukolla. Veto parani kohisten. Kuuntelin seinien naksahduksia, Eiran yskähdyksiä ja hiiren rapinaa nurkassa.

Tännekö aioin jäädä? Siinä ei ollut mitään järkeä, mutta aina kun ajattelin kaupungin kaksiota ja ikkunan läpi kuuluvaa raitiovaunun kolinaa, tiukka nyrkki vatsassani puristi hengityksen pelkäksi pihinäksi.

Tänne olin saatana tullut ja tänne jäisin.

Lämmitin liedellä einesmakaronilaatikon. Viritin jakaran sängyssä istuvan Eiran eteen ja tarjoilin ruuan siihen. Täti söi verkkaisesti ja pyysi mustapippuria ja suolaa lisukkeeksi. Lautanen tyhjjeni viimeistä murua myöten.

– No? Eira kysyi sormiaan nuollen. – Sanoitko että joudat jäämään?

– Vuorotteluvapaa, vuoden loppuun saakka.

– Mikä se semmoinen on?

– Se on kovalla työllä ansaittu, kun on yli kaksikymmentä vuotta töissä niin saa ottaa palkallista vapaata.

– Soititko isällesi?

– Kuinka niin?

– Tietääkö se, että olet täällä?

Teki mieli kysyä, mitä se isälle kuului mitä minä tein, mutta en sanonut mitään. Eira muljautteli tekohampaitaan ja tuijotti minua viekkaasti. – Kyökki on paras paikka nukkua, hän sanoi. – Vinttiä on vaikea lämmittää, ja kyökistä pääset omasta ovesta ulos. Yöjalkaan.

– Sopii.

– Ja vintissä on kummituksia, ei niitä kannata häiritä, Eira lisäsi.

Eira puhui aina yöjalasta, se oli semmoinen vitsi, jota hän oli minulle ja Niilolle hokenut kesäisin. Saarelta ei noin vain lähdettykään riiausreissulle, vastassa oli joko kävely lumen ja jään poikki tai soutumatka selän yli.

Korjasin molempien astiat keittiöön. Tiskattavaa oli vuoren verran, joten keitin kattilallisen kuumaa vettä ja ryhdyin jynssäämään astioita. *Stella sanoi, että siivoaminen on terapiaa.* En lopettanut, ennen kuin jokainen kippo ja purnukka oli kahteen kertaan puunattu.

Kyökin seinällä roikkuva peili oli keikahtanut vinoon. Korjasin sen asennon ja sipaisin sormilla leukapartaa. Kaikissa elokuvissa sankareilla oli risuparta, kun heillä oli vaikeuksia. Minä olin kasvattanut omaani vuosia, enkä luopuisi siitä.

Kapusin mäkeä ylös. Piti ottaa käsillä tukea, jotta pääsin umpihankea eteenpäin. Ilta-auringon valo oli värjännyt taivaankannen punertavaksi.

Nousu oli tiukka, puuskutin hetken tornin juurella. Tulvahtaisiko rakennuksesta ulos jotakin, jota en halunnut kohdata, pahanhajuista hengitystä, ilmatilallinen säilyttä toraa ja eripuraa?

Käytin avainta munalukossa, nostin lukon pois ja aukaisin alaoven.

Alimmassa kerroksessa oli varasto. Otsalampun valokeila ei paljastanut vahinkoja. Nurkkaan olin kesällä käydessäni suojannut akun ja aurinkopaneelien lataussäätimen. Päävirran valo paloi yhä, joten napsautin valot ja invertterin päälle. Kaikki näytti toimivan, latausta riitti. Kokeilin kytkintä, ja portaiden ledinauha syttyi saman tien.

Puisia portaita pitkin pääsi yläkertaan: piti avata luuk-

ku ja kömpiä siitä lattian läpi tornikerrokseen. Huone oli neliön muotoinen, viisi kertaa viisi metriä. Siihen mahtui hyvin pieni pöytä ja tuoli, hyllyt kaikille tavaroille, ja keskelle saattoi asettaa kaukoputken tai kameran jalustoineen. Kattoikkunat sai työnnettyä auki neljässä osassa, joko kaikki kerralla tai niin että vain yksi luukku oli käytössä. Huonetta kiersivät ikkunat, joiden läpi oli helppo tarkkailla taivasta eri ilmansuuntiin. Tornin vierestä oli korkeat puut kaadettu pois, joten näkyvyys oli erinomainen.

Isä oli näyttänyt minulle kaukoputkellaan Jupiterin kuut, Marsin, Saturnuksen renkaat ja Kuun pintaa. Tähdetkin näyttivät linssin läpi eloisemmilta kuin paljain silmin katsottuna. Pienen pojan vilkas mieli oli saanut lisää polttoainetta taivaankappaleiden silmäniskuista: olin hahmotellut piirustuksia maapallolle saapuneista avaruusolennoista, piirtänyt Kuun kolonisaatiosta karttoja, ja sitten myöhemmin löysin kirjastosta A. C. Clarken ja Isaac Asimovin kirjat.

Tähtitornista bongatuista taivaankappaleista oli auenut kokonainen maailma. Supernovat ja mustat aukot olivat hetken olleet pelottavia, ainakin silloin, kun Niilon kanssa olimme keksineet niihin liittyviä seikkailuja. Suhteellisuusteoria oli nyrjäyttänyt pään, matematiikka vienyt mennessään.

Niistä vuosista oli ihmisikä. Emme olleet isän kanssa katselleet tähtiä yli viiteentoista vuoteen, yhteiset käynnit saareen olivat harventuneet ja jäänet luonnostaan pois. Niilon vierailusta taisi olla nyt kymmenkunta vuotta: se reissu oli kääntynyt täydelliseksi katastrofiksi. Eira oli antanut Niilolle porttikiellon saareen eikä ollut tietääkseni sallinut hänen vielääkään palata. Vain minä kävin

meidän suvustamme Eiraa tietämässä.

Sammutin valot ja suljin ovet. Kun kahlasin takaisin mökille, sisuksia rutistava nyrkinpuristus oli hivenen hellittänyt.

Huhtikuun 12. päivä

Maisema tihkui harmaata sumua. Tornissa oli jo lämmin istua, eritoten kun olin löytänyt mökistä lähes täyden kaasupullon ja lämmittimen. Ikkunoista kävi läpiveto, mutta pieni ilmanvaihto ei haitannut. Olipahan raikasta hengittää. Kaksikierron kaappeihin oli säilötty sopivia vaatteita ja vilttejä, olin käynyt mökillä niin monena kesänä ja kartuttanut varastoa, joten mitään oleellista ei puuttunut.

Aukaisin kannettavan ja kytkin sen puhelimen verkon kautta nettiin. Sähköpostissa ei ollut muuta kuin mainospämmiä. Julkiset sometilit olin sulkenut kertarysäyksellä vuodenvaihteessa.

Kävin läpi Ursan Taivaanvahdin ilmoitukset, mitään mullistavia havaintoja ei ollut yöllä tehty. Irkkiin pukkasi viestiä paranormaaliseuran vetäjältä.

>> Nyt on tauti kaatanut porukkaa sänkyyn, joudatko avuksi?

>> Sopii.

>> Tule linjoille kun pääset.

>> Ok.

Ilmoitin itseni puhelinpalveluun mukaan ja kytkin korvalle kuulokkeen ja mikrofonin. Linjoilla oli hiljais- ta, hörhöt nukkuivat aamupäivällä. Silmäilin, mitä Ursan keskustelupalstoilla pohdittiin. Kaikki taivaanilmiöt kiinnostivat minua. Olin tarkkaillut taivasta nauttisen hämärän päättymisen aikoihin ja seurannut Linnuradan maitomaisen hehkun esilletuloa. Näillä leveyksillä oli mahdollista havaita myös eläinratavallo, vaikka se olikin melko harvinaista.

Tartuin pöydällä lojuviin isän kiikareihin. Pinnat käm- menien alla olivat hankautuneet kovasta kulutuksesta. Nostin laitteen silmille. Järven yläpuolella lensi kurkia sulaa etsimässä. Panin kiikarit hetkeksi syrjään ja peitin kädellä auringon. Sen molemmin puolin näkyi kookas halopylväs. Tavanomainen, mutta naputtelin silti havain- non Taivaanvahtiin.

Tietenkin halusin bongata jotakin harvinaisempaa, vaikka isoja alasimen muotoisia ukkospilviä tai utareita muistuttavia mammatuksia. Kärsivällisyys ei ollut hyvee- ni, en ollut yhtä syvällä harrastuksessa kuin ne Ursan aktiivit, jotka kuvasivat taivasta herkeämättä kameroil- laan ja nappasivat videoita tähdenlennoista. Halusin olla parempi, mutta en ollut hankkinut uudempia välineitä. Toisaalta nyt minulla oli rauhaa tutkia taivasta ja tehdä muutakin, kenties niitä hankintojakin. Eirakin oli sano- nut, että minusta oli paljon apua. Voisin hyvin jäädä pi- demmäksi aikaa kuin viikoksi. Asunnon kiinteät maksut hoituivat itsestään, postin voisin käännättää tänne.

Hieroin käsiä yhteen ja puin kynsikkäät suojaksi.

Muistelin, että äiti oli värkännyt ne siinä vaiheessa, kun olimme muuttaneet isän luota kerrostaloon. Sitä ennen äiti oli neulonut puolisalaa, kun isä oli pitänyt akkojen käsitöitä ajanhukkana.

Päivystysnumeroon tuli soitto. Vastasin. Kun soittaja kuuli nimeni, hän alkoi saman tien valittaa.

– Sinä olet se skeptikko, mies sanoi.

– Ollaanko puhuttu joskus aiemmin?

– Pari kuukautta sitten.

– Mistä me juteltiin?

– Näin järven jäällä valoja. Ne pelasti kuolemalta kun meinasin jäädä pakkaseen. Et uskonut vaan väitit vastaan.

– Nyt muistan. Se olikin mielenkiintoinen tapaus. Sinisiä ja vihertäviä valoja, eikö niin?

– Saanko puhua jonkun toisen kanssa?

– Kyllä minäkin kuuntelen, anna palaa.

Mies kertoi, kuinka hän oli viime yönä kohdannut maapallon ulkopuolista elämää. Hän oli herännyt sängystään ja tuntenut jonkin luonnottoman lähestyvän. Ikkunasta oli langennut vilkkuvaa, sinistä valoa.

– Missä tämä tapahtui?

– Espoossa.

– Olisiko mahdollista, että ne valot tulivat hälytysajoneuvoista?

Päätelyketjuni oli aukoton, mies ei vain vielä tiennyt, mihin oli törmännyt.

– Mitään ääntä ei kuulunut.

– Entä jos se mitä tapahtui olikin vain painajaista?

– Jos et itse usko, niin miksi olet siellä?

– Mielenkiintoisia tapauksia. Jospa se jäällä nähty juttu selittyisi pietso–

– Ei sun kanssasi voi jutella mistään järkevästä.

Puhelu katkesi. Laskin kuulokkeen hämmentyneenä pöydälle. Ehkä mies oli sittenkin ymmärtänyt ja väistänyt. Naputtelin kannettavaan hakusanoja. Löysin sivuston, jolla olin käynyt joskus aiemmin: teorioita järvillä näkyvistä pietsovaloilmioista ja niiden mahdollisesta vaikutuksesta ufohavaintoihin. Inarissa oli 1950-luvulla tapahtunut kummia, kun fosforinvihreät valot olivat säilyttäneet yöllä jäätä ylittäneet miehet pois. Valo oli vilkkunut metrin parin korkeudella jään yläpuolella ja lentänyt miesten traktorin ohi, kadonnut ja toistunut. Miehet olivat kääntyneet ja palanneet rantaan. Vasta päivällä selvisi, että he olivat miltei ajaneet sulaan. Ilman näkyjä he olisivat hukkuneet.

Vastaavia kokemuksia olin kuullut lähiseudultakin, mutta niistä ei ollut kirjoitettua historiaa. Isä ja setä olivat joskus kertoneet, ja tietenkin Eira, mutta Eiran jutuissa oli aina omat mausteensa mukana.

Radio pöydällä räsähti, kanava oli ottanut häiriötä, kenties puhelusta. Rohina täytti huoneen. – Yksi. Yhdeksän. Seitsemän. Kahdeksan, naisen ääni sanoi.

Aivan kuin kanavaosoitin olisi ollut eri kohdassa kuin tavallisesti, ihan laidassa, yli satasessa.

– Nolla. Neljä. Yksi. Yksi.

Ehkä se oli jokin uusi meditaatio-ohjelma. Tai sitten olin mennyt sotkemaan radion säädöt. Joka tapauksessa ohjelma oli tylsempi kuin merisää.

– Vihreä auto.

Eikö rentoutuksessa lueteltu numeroita yhdestä ylöspäin ja sitten takaisin isosta numerosta ykköseen? Puhkeen rytmikin oli kiihkeä, tuskin se joogaan viittasi.

Kyllästyin ja marssin radion luo. Juuri kun olin koske-

massa säätimeen, laite rasahti ja alkoi rallattaa viereiseltä kanavalta musiikkia: ”For in darkness I was walking and destruction lay around me...”

Uriah Heep, *Lady in Black*, klassikkokamaa vuosikymmenien takaa. Kiitos, ei minun makuuni. Sammutin radion ja panin kannettavasta soimaan Jarren vanhaa tuotantoa, joka ankkuroi ajatukset avaruudellisiin sfääreihin. Tuijotin taas kynsikkäitä. Vieläköhän äiti neuloi? Hän oli muuttanut Espanjaan Carlosin huvilaan, ja näin häntä vain joululomalla. Ennen niin tärkeä ihminen oli muuttunut vieraaksi olennoksi, jonka elämästä ja ajatuksista en tiennyt oikeastaan mitään. Vieläkö hän sommitteli kukka-asetelmia ja piti Pedro Almodóvarin elokuvista? Kävikö hän flamencokursseilla?

Äiti oli vapautunut vanhan taakasta, mikä oli tärkeää. Sen sijaan isästä kuului uutisia paljon useammin, vaikka en olisi välittänyt tietää sitä vähääkään. Kun äijä soitti, hänellä oli samat vanhat kelanauhat päällä. Työurani, palkan suuruus, perheenisäyksen potentiaali ja kaiken alla tihkuva vihje siitä, että en ollut riittävästi mies.

Nappasin taas kiikarit. Kävin salmen takana olevan mantereen rannat läpi. Sitten viime kesän luoteeseen oli ilmestynyt rantaviivan tuntumaan tehty iso hakkuuaukko, maisemassa oli kaljuja kohtia ja tupsuna taivasta kohti kurottavia siemenpuita. Työn jälki näytti helvetin rumalta, ja siemenpuut mitä todennäköisimmin kaatuisivat seuraavan myrskyn myötä.

Mannun syvänteen luona oli pilkkijän jättämiä kekoja. Pahapaikalle uskalsi näillä pakkasilla mennäkin. Vastarannalla eteläisellä mäenrinteellä nökötti vanha talo, jota ei kesäisin puiden ja lehvien vuoksi nähnyt.

Talon pihapiirissä liikahti. Havaitsin naisesta ensin

puolipitkät punaiset hiukset ja vihertävän huivin, joka toimi pantana. Hän oli minuun selin, ja koivujen oksat peittivät osin näkymän. Mielenkiintoista. Jouduin vaihtamaan asentoa ikkunan ääressä. Yritin tarkentaa, mutta käsi horjahti, ja hetken erotin pelkkää sumeaa koivunrunkoa.

Käsi vakautui, zoomaus tarkentui. Näkyvyys oli nyt hyvä, lehdettömät puut eivät suojanneet taloa ja sen pihapiiriä uteliaalta katseelta.

Naisen kasvot olivat pieni vaalea laikku. Hän vilkaisi ylös, sivulle päin kääntyneenä, ja näin ilmeen paremmin. Mielteliäät, sirot piirteet. Suupielessä juonne, joka teki hänestä söpön mutta myös aran. Niin kuin nainen olisi säikähtänyt, mutta ei kuitenkaan ollut varma pitikö juosta karkuun vai jäädä odottamaan.

Sitten hän meni putkikassin ja repun kanssa taloon.

Heilautin kiikaria vasemmalle. Ison puunrungon takana vilahti jotakin vihertävää. Auto, mutta merkistä ei voinut sanoa tästä kulmasta mitään.

Olin tarkkaillut tilaa veneestä käsin monena kesänä ja käynyt pihassakin, mutta en muistanut olleeni koskaan sisällä. Rakennus oli jo nähnyt parhaat päivänsä, vaikka sievä olikin. Seinämaali lohkeili ja katon päällä lepäsi paksu kerros lunta. Minusta Eira oli aiemmin maininnut tilan autioituneen, mutta joku taisi käyttää sitä mökkinään, tiedä vaikka olisi vakituisemminkin asuttu nykyään. Olihan näitä toiveikkaita juurilleen muuttajia.

Sisälle huoneisiin en nähnyt, ikkunat heijastivat niihin lankeavan valon takaisin.

Kurjet huusivat kilpaa. Käänsin näkymän etelärannasta takaisin järvenselälle. Linnuille ei ollut vielä sulaa mihin laskeutua. Rantamökeillä oli hiljaista, ei ainuttakaan ke-

säasukasta tiluksiaan tarkastelemassa. Rospuutto hankaloittaisi autolla ajamista ainakin pari viikkoa.

Huomioni kiinnittyi takaisin taloon. Kiikarissa vilahti, kun nainen palasi autolleen, haki peräkontista tavaraa ja kantoi varovasti sylissään takaisin taloon. Ämpäri, kantoiko hän vettä? Kai mökillä oli pumppukaivo, kun se oli sentään vanha asuintalo.

Nainen pysähtyi keskelle pihaa ja kääntyi katsomaan minuun päin. Käteni heilahti ja kuva pomppasi, kasvot olivat epätarkat, mutta olin näkevinäni, että nainen muodosti huulillaan sanan ”Tervehdys”. Ihan kuin hän olisi tiennyt että tarkkailin häntä, vaikka minun havaitsemiseni ilman kiikaria tähtitornin ikkunan läpi oli mahdollonta.

Hassua. Oma pää teki tepposen.